

Het agrarisch erfgoed van Nieuw-West

De Westelijke Tuinsteden bestonden in 2012 zestig jaar. Een goed moment om stil te staan bij de interessante locaties en architectuur die het gebied rijk is. Aflevering achttien van de rubriek Nieuw-West met andere ogen, verzorgd door vrijwilligers van de vereniging ProWest, Erfgoedvereniging Heemschut en het Cuypersgenootschap.

Het agrarisch erfgoed van Nieuw-West

Boerderij De Melkweg aan de Lutkemeerweg in Landelijk Osdorp; 4 november 2013.

Foto: Erik Swierstra.

Door: Norman Vervat, Erfgoedvereniging Heemschut

Met de aanleg van de Westelijke Tuinsteden verdween in de jaren na de oorlog een eeuwenoud cultuurlandschap. Een polderlandschap dat eeuwenlang in het gebied tussen Amsterdam en Haarlem was ontwikkeld verdween onder dikke lagen zand. Door deze ontwikkeling verdween niet alleen het landschap. Ook de sporen van het agrarische gebruik van dit land werden uitgewest. Veel erfgoed is na de oorlog verdwenen. Aan de randen van de Westelijke Tuinsteden is echter nog wel wat te vinden van de agrarische oorsprong van het gebied. Zo staan bijvoorbeeld aan de rand van Osdorp nog diverse historische boerderijen. Eén van de mooiste voorbeelden is boerderij 'De Melkweg', Lutkemeerweg 149. Even verderop, aan Lutkemeerweg 180, staat boerderij 'Tijd is Geld', ook een gemeentelijk monument.

'De Melkweg' ligt aan de hoofdweg en ontginningsas die in noord-oostelijk-zuidwestelijke richting door het midden van de Lutkemeerpolder voert. De Lutkemeer-polder is geen verving zoals in de directe omgeving maar een droogmakerij. In 1865 werd de Lutkemeer (= kleine meer) drooggemalen en in cultuur gebracht. De oorspronkelijke verkaveling van het gebied bestaat nog in een deel van de polder.

De naam van de boerderij, 'De Melkweg', geeft aan dat de boerderij oorspronkelijk gericht is geweest op melkproductie. De boerderij werd gebouwd in 1903 en is tot omstreeks 1930 melkveebedrijf geweest. Tegenwoordig is het een akkerbouwbedrijf waar onder andere aardappelen en uien worden verbouwd. Op het erf, dat nog steeds als agrarisch bedrijf in gebruik is, staan behalve de boerderij nog enkele opstallen, zoals een houten schuurtje aan de oprit en een drieroeden hooiberg. De boerderij is gebouwd in een voor de jaren rond 1900 kenmerkende stijl. Mooie details zijn het verfijnde metselwerk en de chaletstijl die aan de voorzijde is toegepast. Het is duidelijk dat de bouwheer trots was op zijn boerderij, met name de voorgevel heeft een zeer voorname uitstraling gekregen.

In de jaren vijftig en zestig bekommerde men zich niet om het behoud van agrarisch erfgoed. Alleen aan de randen van het tegenwoordige Nieuw-West bleef het agrarische erfgoed behouden. Tegenwoordig gaat men heel anders te werk bij de ontwikkeling van nieuwbouwwijken. Neem bijvoorbeeld eens een kijkje in Leidsche Rijn. In deze grootschalige nieuwbouwwijk bij Utrecht zijn veel oude landschappelijke structuren en boerderijen bewust behouden. In Nieuw-West koesteren we tegenwoordig ook het nog resterende agrarische erfgoed. Diverse boerderijen aan de randen van het stadsdeel, waaronder 'De Melkweg', zijn inmiddels beschermd als gemeentelijk monument.

Zie ook: www.prowest.nl